

Boekrecensie

Voorbij het integratiedenken

Ilse van Liempt

Het boek van Michael Merry 'Equality, Citizenship, and Segregation. A defense for Separation' begint met een prikkelend citaat van DuBois uit 'Writings': *'Without [segregation], the American Negro will suffer evils greater than any possible evil of separation: we would suffer the loss of self-respect, the lack of faith in ourselves, the lack of knowledge about ourselves, the lack of ability to make a decent living by our own efforts and not by philanthropy'* (pagina 1263).

Net als dit citaat is het boek van Michael Merry (hoogleraar Filosofie en Onderwijs aan de Universiteit van Amsterdam) provocerend. Merry beweert dat veel vormen van segregatie volledig in lijn zijn met liberale democratische idealen van gelijkheid en burgerschap. Hij houdt ons een spiegel voor en laat op overtuigende wijze zien dat sommige vormen van separatie volledig geaccepteerd zijn en anderen niet. Ook laat hij zien dat separatie niet altijd slecht hoeft te zijn. Merry gebruikt in dit boek de term 'vrijwillige separatie' in plaats van segregatie. Hij illustreert dat segregatie een bewuste keuze kan zijn die mogelijkheden biedt. Dit doet hij aan de hand van een aantal case studies over (bijzonder) onderwijs in Europa en Amerika.

Segregatie is een bewuste keuze die mogelijkheden biedt

Wat vooral erg interessant is aan de manier waarop Merry het debat over separatie bespreekt, is zijn opvatting over de link die gelegd wordt met integratie. Veel auteurs in het veld van segregatie omarmen impliciet of expliciet de idee dat de samenleving meer zou moeten 'integreren'. Met de term 'integrationisme' fileert Merry het geloof dat integratie alles oplost. Hij laat zien dat het nemen van integratie als indicator voor gelijkheid in steden vooral voordelen oplevert voor de meerderheid. De belangen en interesses van de minderheid worden lang niet altijd in acht genomen. De lezer wordt op prikkelende wijze aan het denken gezet over dit alomvattende geloof in onze samenleving dat minderheidsgroepen zouden 'moeten' integreren in de meerderheidscultuur. Aan het integratiedenken worden grote verwachtingen gekoppeld. Ongelijkheid, stigma, discriminatie, het zou allemaal opgelost worden door het bevoor-

deren van integratie (en door het verminderen van segregatie). Volgens Merry echter zou het debat helemaal niet meer moeten gaan over integratie versus segregatie, maar wel over de condities die segregatie in stand houden en hoe mensen daar vervolgens mee omgaan. Merry heeft in zijn boek veel oog voor de agency van gestigmatiseerde groepen. Hij laat zien dat het niet de 'integratie' is die hen vooruit helpt maar dat het vooral belangrijk is hoe zij omgaan met hun 'gesegregeerde' positie in de samenleving.

Merry fileert het geloof dat integratie alles oplost

Het multidisciplinaire karakter van dit boek levert voor allerlei disciplines (filosofie, politieke theorie, sociologie, geografie, sociale psychologie en onderwijskunde) interessante nieuwe inzichten op over segregatie en integratie. De filosofische achtergrond van Merry maakt dat vooral de morele argumenten voor mij als geograaf vernieuwend waren. De discussie over vrijwillige separatie laat de lezer nadenken over wat vrijwilligheid eigenlijk is. De meeste van ons leven een leven dat gebaseerd is op keuzes. We kiezen waar we willen wonen, werken, naar welke school we onze kinderen sturen en hoe we onze vrije tijd door willen brengen. In veel gevallen overlappen onze keuzes met de keuzes van gelijkgestemden. Merry benadrukt in zijn boek dat er ook minder vrijwillige mechanismen zijn die de keuzes die we maken bepalen. Zo kiest niemand zijn ouders, zijn afkomst of de taal die hij spreekt. Deze onvrijwillige aspecten zijn een belangrijke onderliggend mechanisme die bovengenoemde vrijwillige keuzes kunnen beperken en tot andere uitkomsten leiden.

Michael, S. Merry (2013) *Equality, Citizenship, and Segregation. A Defense of Separation*. New York. Palgrave Macmillan.